Број 138. У Новом Саду у уторак 24. јуна 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДКОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Криза, криза, криза...

Имамо кризу угарског министарства! Имамо кризу аустријског министарства. Имамо кризу заједничког министарства! И имамо кризу сабора угарског и кризу сабора аустријског. И поврх свега, сваки час избија у штампи глас, да владар хоће да одступи. Дакле криза и на самом престолу!

Чудан положај! Јер како год окренете не ваља. У Угарској није могао Сел, није могао Тиса, не може гроф Куен. А не виде ни другога, ко би могао. Не ваља ако остане сабор, јер је опструкција. Не ваља ако распусте сабор, јер за време ванзаконитог стања, није слободно.

Исто је и у Аустрији. Кербер не може даље овако. Ако попусти Немцима не ваља ако Словенима опет не ваља, не може, каже, никако. Да дође други, мисле да би било још горе.

Угарска се тужи, да је Аустрија исисава. Аустрија се тужи, да не може да живи од Угарске. Заједнички министар војни хоће да иде, јер му не дају довољан број регрута, и ако непрестано вели да му је и оно, што тражи — мало. Заједнички министар спољних послова чека сам, да се сврше најпре овде друге кризе, па да иде и он. Јер тек мора признати и сам, да је ударила руда у брег и код њега. Он тврди, да унутарње стање у земљи смета његовој политици. А други опет тврде, да је његова спољна политика много крива заплетеној унутарњој политици.

Од свију је Голуховски ипак највећи дипломата. Он хоће да иде, онда, док се реше друге кризе, да се не скупи све на једаред. Како изгледа, он би према том — вечито остао.

Ето како изгледа стање... Па поред свег тога, кад узмете новине у руке, а оне пуне са именима људи, које добро познајемо и пуне са именима људи, које једва познајемо. Ти сад треба да спасу — државу.

А како је то све управ смешно! Та зарима икога, коме није јасно као на длану, да је овде кривица у самим установама нашим. Те су установе створиле данашње прилике, а те прилике не могу да поправе стално ни који људи, док се не промену установе из корена.

Чини нам се, да је већ крајње време узети ствар као што јесте. Та данас је тако, да и слеп, ако је баш и не види, он је осећа.

Лепо стање! То стање и не стоји. него је управ све поразбацано, ускомешано, па само кува и ври.

Шта је Аустро Угарска?! То не зна нико. Није једна држава, није две државе. А није ни савез двају држава. То је ни риба ни месо. Она је државоправна збрка. Ратно поприште свију против свакога.

Аустро Угарска је оно, што без највеће невоље бити не може. Аустро-Угарска може да буде, две државе, може да буде савез двају држава, може да буде напослетку и једна држава, али не може да остане државо правни хермофродит, па да ипак вреди нешто.

Та сад се тек заплело клупче. Памет Бајстову и Деакову и Андрашијеву можемо да меримо сад, кад је изникло и узрело семе, које су посејали 1867. године. Показало се и опет, да се може и против природе, само не за дуго, јер се то љуто свети.

Државо правна основа од 1867 године, то није друго, него гомила неприродности. Држава да не буде ни једна, ни две. Да се притисну уз зид сви остали народи у монархији, а да у Угарској владају Мађари, у Аустрији Словени. Питање Далмације, Фијуме и све што је теже, да остане нерешено. И онда онај клин — ђумручка заједница. Напослетку је цела та политика везивала Аустро Угарској руке у спољној политици и упућивала је на Немачку. Да буде пијонир Немачке на истоку.

Сад је све то почело да се свети. И свети се у свима правцима и ако овако остане, светиће се *још горе. Још би било* да се Аустро-Угарска препороди у том правцу, да буду две самосталне слободне државе споља и изнутра, везане владарском личношћу. Не догодили се то што пре: Аустро Угарска ће постати или једна држава, или две државе.

Нико то неће моћи спречити. Све ће то доћи само од себе — овако или онако.

Једно савремено питање.

Годинама је писала и тврдила „Застава“: да је Његова Заборавност, дугопрсти отац Георгије, украо, затајао или — ако вам је то боље у вољи — у свом дубоком џепу „заборавио“ силне народне хиљаде. Заборавио као владика, заборавио као патријар новце црквене, новце епархијске, новце народних фондова.

Орган наших естетично образованих, орган нашег друштвеног скорупа, либерални орган „Браник“ страшно је то замерао радикалној странци. Орган самосталне странке „Србобран“ замерао је исто тако, но мало увиђеније.

... За име божије људи, та када се јавно тврди: да је српски патријарх крао народне новце, тиме се срамоти српски народ, срамоти и православна црква пред страним светом, а то је страшна брука по све!

Нападати таким страшним обедама највишу црквену поглавицу нашу, док ствар још није испитана и није доказана, то је просто ужас! Но ако се истраживањем на сабору докаже, да су те обеде заиста оправдане, ми ћемо бити први, који ћемо тај недостојан чин наше црквене поглавице најстрожије осудити и тражити санирање те црквене бруке.

... Тако се је тада изјаснио и „Браник“ и „Србобран“.

И дошао је сабор и истраживала је саборска комисија, и сабор је једногласно донео одлуку, да је патријарх крив, да је Георгије Бранковић заиста све оно покрао, затајио, заборавио чим га је „Застава“ бедила, и сабор је рекао: ако Георгије Бранковић не врати све оно друго, што је још „заборавио“, да га саборски одбор суду тужи. Стари се грешник дуго опирао, напослетку је био и тужен и — тек онда све је исплатио.

Немојте се „гнушати“ ви фине тичице око „Браника“, што ову гадну ствар овако незграпно очепасмо! Немојте се једити ни ви различија око „Србобрана“, што на ову ружну ствар можда вас мало незгодно потсетисмо.

Од сабора је прошла година дана и ми никад не читасмо још ни једне једите речице — обећане осуде! А како је то лепо кад се реч — одржи!

Питамо вас дакле јавно и отворено: Зашто сте о томе толико ћутали? Чекали сте можда смрт његову, па да се тек онда о томе изјасните?

И ми и народ јако смо љубопитљиви — на ваше одговоре.

Veritas.

Како је патријарх Георгије закидао своје епископске другове?

У једном од прошлих бројева „Заставе“ било је речи о томе, како је данашњи па-

ПОДЛИСТАК.

ТЕСТАМЕНАТ ДОСИТИЈА ОБРАДОВИЋА СРПСКОМ НАРОДУ.

II.

И још је епископ Георгије Поповић узвикнуо: »Сад сами по души пред праведним судијом Богом, који ће све нас судити, расудите, не би ли боље било, да таки калуђера нема на свету? Не би ли боље било на манастирске грунтове фамилије населити, а манастире у школе, у оситалe и у васпитališta сироте народне деце преобратити? О свемогући Боже, дајући царе свету, подај им и дух Петра великог! »Познајте дрво од плода његова«, говори свето јеванђелије; »неплодно дрво сече се и на ватру меће.« Но народ из своје простоте мисли, ако нестане међу њима калуђера, нестаће вере и закона. Што веле? Моле се Богу за нас. Е, моја браћо, тешко оном, ко хоће, да се за њега други Богу моли! Да за тебе други једе и спава, ниси рад; а оно, што ти је најполезније и најпотребније, оћеш, да други за тебе ради. Мој Христијанине, да ти знаш, како је твоја у две у три речи молитва Богу слатка и благопријатна, кад ти поштено и праведно живиш и са знојем лица твога рани чада твоја! Колико ли је богоугодна кратка молитва вернога солдата, који иде за отечество своје и за цара свога крв своју пролити! О, света богољубезна молитва добродетељне матере, која једно чадо своје доји, а другом јести даје и у школу га оправља! Но ваља трпити, док народ тако оће«.

Тако Доситије, па ево и данас хоће народ да их трпи*) поред свега њихова неприродна живота хоће да им даде да живе пристојно, али хоће да изврши жељу Доситијеву, да се од прихода манастира и школе подижу, хоће да приход од манастира иде на просвјету. Послије 120 година мајски сабор српски хоће још да трпи калуђере што не би требало и што се не слаже са програмом једне радикалне странке. Радикално је то, зло сасвијем уништити, наћи лијека, који ће зло у корijен сатрти. Дакле и ако се приход од манастира употреби на просвјету, ипак остају калуђери као нешто неприродно, што се противи природи, Богу и држави. Дакле из свега се овога види да је Доситије слободније мислио него данашњи радикали. Радикали хоће само приходе манастирске, а калуђере остављају да живе као што су живјели и као што друкчије и не може бити. Кад се жеље Доситијеве испореде са закључцима мајскога сабора, онда се види да је Доситије оштрији, радикалнији од самога сабора мајскога. Али шта ћемо кад се данас мора тјерати политика. Калуђери су нужно зло, а и прилике су такове да се не може радикално извршити оно, што би хтио Доситије. Манастири су наше успомене старе славе, којом се ми данас одушевљавамо. Доћи ће вријеме кад нам не ће требати тога одушевљења. Радикали хоће један део тестамента Доситијева да изврше, а други део извршиће сами калуђери т. ј. они ће сами себе истријебити својим »корисним« и »примјерним« животом. Данас половину тестамента Доситијева извршују радикали, а другу половину није им потреба да извршују, јер виде да ће то и сами калуђери извршити, ако не данас, а оно сутра. Сто и двадесет је година пројурило откако је Доситије написао своју књигу »Живот и приключенија,« у којој је он слободно исказао своје мисли увјерен потпуно да су истините и за народ корисне. Ми још и данас држимо да имамо од манастира моралне користе, јер скупљајући се о славама манастирским сјећамо се старе славе и ве-

*) Сабор је израз народни, па није ни данас устао против калуђера.

тријарх Георгије закидао своје епископске другове.

То је истина.

И темишварска дијецеза има епископско добро, које као и сва друга епископска добра, служи на подмирење дотације свима епископима. Пре него што је дошао Георгије Бранковић за темишварског владику, био је приход од тог епископског добра 2163 фор. То је био приход, а полагао се рачун.

Чим је дошао за епископа Георгије, он је саставио предрачун. У том предрачуну преварио је саборски одбор. Тамо је слагао да нема другог до пустаре Цере. А приход од крмчи и баште прећутао је.

Но зна се шта је прорачун. Он никад није тачан. Тек завршни рачуни показују приход и расход. Те завршне рачуне никад није полагао патријарх Георгије као епископ темишварски. Он је слагао приходе, направио прорачун и по том улагао у фонд за епископску дотацију.

Дакле године 1884. беше приход 2163 фор. А 1885. кад је отац Георгије руковао: 960 фор. Дакле много мање но половина. И редом је остало 960 фор за свих 5 година. Чим је нестало епископа Георгија из Темишвара, скочио је одмах чист приход на 2176 фор.

Епископ Војновић је полагао тачно рачуне о сваком приходу и расходу, и то с документима. Али никад није расход достигао своту од 1093 фор као код оца Георгија. Ал отац Георгије ништа. Он је порезу исказивао без порезне књижице, пустару издавао без лицитације, остале приходе прећутао, те је тако годинама ускраћивао епископе у дотацији. Нови саборски одбор требао би да донесе одлуку да се ти приходи и расходи морају коначно обрачунати сваке године са тачним документованим рачунима. Јер је на последњој седници саборског одбора поднео епископ Лукијан исказ о приходима и расходима епископских добара у Темишвару, па је код прихода место речи употребио .... тачке.

Кад дође да се решава о свему овом, видећемо шта ће се решити

Општа преплашеност.

Будимпешта, 22. јуна.

Министар-председник гроф Куен данас је у Будимпешти и известиће владара о ситуацији. Држе да ће измолити право, да распусти сабор и ако је ванзаконито стање, јер друкчије се не може.

Један јаки део Кошутове странке хоће да продужи опструкцију, а то хоће и Угроновци и дуги. Нека их је 30—40 па је доста. То тим пре, што владина странка напушта грофа Куена Не долази на седнице и не брани га. Либералима није доста либералан, клерикалима није доста клерикалан. С тога се још јуче у сабору распрострла вест. да ће бан распустити сабор 28. јуна (11. јула). Неки од владине странке питали су га: је ли истина? Гроф Куен рече: Нећу 11. — Па ваљда другог кога дана? А гроф Куен не одговори на ово.

Све се јако променуло Сви се боје од оног што ће наступити. Сви без разлике, а нарочито и највише чланови владине странке. Јер нико не зна, шта ће гроф Куен. Шта носи? Какве су му задње намере. Све је то покривено густом копреном

Али је јасно, да не слути на добро. Упало је у очи понашање министар председниково. Говори врло кратко, неодређено. Све што каже, каже тако, да може са тог места поћи и лево и десно, и напред и натраг. Нико више не верује грофу Куену и он никоме не верује. Сви су на чисто, ако дође до избора, гроф Куен ће стварати себи већину, своју већину. И сви осећају и стрепе, да може бити велика чуда.

Хоће ли владар пристати на предлоге грофа Куена?! Та нада једино разблажује данас страх свију, а највише страх владине странке.

Само су социјалисте устале жестоко против грофа Куена. Данас је по подне велики збор социјалиста, који ће устати против грофа Куена. У позиву на збор жестоко га нападају. Називају „целатом слободе“, главним целатом, полуделим хрватским баном и човеком, коме је суд ударио на челу жиг неваљалства. Он је почео са конопцем, а свршиће, што ће му конопац стегнути око врата.“

Сви су радознали, како ће се свршити тај збор и чекају понедељак, кад ће се много више дознати и кад ће Кошутова странка поделити колаче између себе.

Политички преглед.

Хрватска и Славонија. Потврђује се наша вест о именовању посланика дра Светислава Шумановића за подбана. Према вестима из обавештених кругова догодиће се то именовање за који дан.

Заповедник хрватско славонског домобранског диштрикта, подмаршал пл. Чанић, ићи ће у мир (пензију). Тај чин доводи се с правом, у везу са његовим држањем приликом демонстрација, јер он није био за оне престроге мере против демонстраната, и сваљивао је кривицу, ради истих на лошу управу у земљи. Заступајући, тако човечност и тражећи правду, нашао се, одједном пред пензијом.

Поговара се, што пак не изгледа јако вероватно, да ће шеф правосуђа Клајн остати још неко време на челу правосуђа

Грчка. У комори (сабору) дошло је до врло бурних призора, када је влада тражила једномесечни буџетски провизоријум. При закључку седнице дошло је на уласку у саборску дворану до туче, а и пуцало се из револвера. У вече било је великих демонстрација по улицама, те је похапшено више демонстраната а неки су и рањени. Око поноћи држао је бивши министар председник Делијанис народу говор, у коме је нападао нову владу.

Сутра дан била је саборска зграда поседнута војском, али није било немира. И сутрашња седница била је врло бурна, јер су Делијанисте јако нападали политику нове владе, која води банкротству. У томе је седница прекинута.

У ствари кишењевских Чивута. Јављају из Њујорка, да је руски посланик гроф Касини отишао на допуст

Ствар у погледу покрета у корист Чивута у Кишењеву пријатељски је удешена Американска петиција циркулише сада између виђених Чивута, и публицста у земљи. Када буде потписана послаће се са једном нотом влада у Петроград. Тамошњи американски посланик покушаће да преда петицију. Као што се чује, она неће бити примљена, и када се по том врати у Америку, доставиће се опет Чивутима.

Богословски извештај за 1902|1903.

Стоји отворена књига рада на нашему богословском заводу и из ње може свако да види како напредује богословски завод.

По статистичким податцима било је свега 105, редовни слушаоца два приватна и један је за ову годину релегован Од овог броја (105) полагалоје испит 85 слушалаца а 25 их је одустало од испита (?!) Испит је положило њих 60 а шеснаесторица су пали из једног предмета, 5 су пали из два предмета а 4 из три предмета.

Према овом стању биле су оцене из појединих предмета 7 одличних, 96 врло добри, 16 добрих, 138 довољних и 37 слабих.

Дакле од 105 положило је испит 60 а 45 не. То је врло жалосно и ту је већ крива управа, а не ђаци.

Но има нечег у овом извештају, што разјашњава то нерасположење професорско према богословима, а то је: На страни 16. говори се о променама професора на богословском заводу па међу осталим каже се тамо и ово: „Већина пропуштених часова надокнађена је.“ Овде сама управа признаје да су професори сами пренебрегавали своју дужност, тиме што има ненадокнађених часова но то није кривица професора, јер су они по речима др. Летића утврђени у вери дакле непогрешиви (!) већ за ту професорску немарљивост морају богослови одговарати.

Кад се сравни 14. и 15. страна са 17. страном тог извештаја онда се види тек права намера, зашто управа, богословског завода тако рђаво оцењује своје слушаоце. На страни 14. и 15. јадикује управа зашто семинар патријарха Георгија није ступио у живот и на страни 17. каже ово: „Један опет део свагда је приправан да се користи својим екстернатским положајем у којим је тачан надзор врло тешко, управо немогуће водити.

Из целог извештаја јасно се види, да нема оне објективности коју би такав један извештај требао да има већ на против улагивање према патријарху као да је богословски завод његова приватна својина и да га патријарх издржава а не из клирикалног фонда, ово се најлепше види из стране 14. 15. а особито 19. где говори о материјалном издржавању професора. За професора је узгредна ствар сабор и саборски одбор (!) њима је главно патријарх, с друге стране види се гадна денунцијација својих слушалаца према предпостављеној власти, а то само зато да би поједини некоји професори оправдали свој, не баш светао живот и рад на богословском заводу тако, да кад човек сравни живот и рад неких првих на богословском заводу апсолутно не може доћи до закључка да су професори богословије „утврђени у вери“ по речима др. Летића, већ на против да имају доста мана.

Најлепше је пак то, што су ове године делили богословима неке књиге на концу године, па шта мислите које су добијали богослови „Постанак и развитак срп. црк. нар. автономије **исторично расветлио** протојереј Димитрије Руварац, а одлични слушаоци добијали су најновије **дело др. Л. Костића у ком грди Чика Јову-Змаја**. Из овога се види, шта би могло омладину да усаврши у очима њене управе. Димитрије Руварац и — Лаза Костић.

Догађаји у Старој Србији и Македонији.

Стање у Пећи и Ђаковици.

На глас, да ће се војска повући из Пећи и Ђаковице наши саплеменици беху се јако престравили, а нарочито још и с тога, што

личине српске. Тијем се одушевљавамо и кријепимо у надању на бољу будућност. Доситије пак прије 120 година није требао тога одушевљења нити га је он тражио у славама манастирским, него је тражио одушевљења у просвјети, школи и материјалном напредовању, Докле се ми још одушевљавамо за Српство тражећи за то лијека у славама манастирским, дотле Доситије прије 120 година говори: »Дѣлайте, дондеже свѣтъ имате, радите, трудите се, учите, дижите школе, просветљавајте ум свој, јер је у том спас наш.« Док ми у манастирима тражимо одушевљења, дотле Доситије овако говори: »Што сам написао своју књигу »Живот и прикљученија« имао сам два поглавита намјеренија: прво — показати бесполезност манастира у обществу, а фторо велику нужду науке, самога способнејшега средства, за избавити људе од сујеверија и привести их к правом богопочитанију, к разумном благочестију и к просвештеној добродетељи, чрез коју словесни човек на прави пут својега временога и вечнога благостојанства долази!«

То је тестаменат Доситија, који је оставио српском народу да га изврши. У њему се ни више ни мање не каже, него да од манастира народ српски нема никакве користи, треба их дакле употријебити на просвјету, на школе. То данас хоће да изврши мајски сабор, зато слава Доситију, а хвала мајском сабору. =

су Арбанаси одмах почели дизати главе и тврдити, да ће по одласку војске почети све по староме. За сада је у Пећи мирно, особито од онога дана, од када је Назир паша 55 арбанашких првака спровео из Скопља за Азију у сургун.

У Пећи су почели да уписују и униформују српске заптије. До сада је за заптије из града Пећи уписано 17 наших људи. Сад ће отпочети упис Срба и из околине и унутрашњости пећског санџака.

Срби из пећских села љуто се жале на зулуме, који долазе са границе митровачке казе Тамо нема војске, нити су похватани Арнаути зулумћари, пошто је сва пажња сконцентрована на Пећ, Ђаковицу и Призрен.

Зулуми у селу Кострецу.

Село Кострец у пећској околини, а на граници митровачке казе, трпи грозне зулуме од разбојника Ћор Ферзе, који се тамо налази код својих побратима Ибрахима Муфтара и Јонуз аге. Руски конзул Машков предузео је кораке, да се то село заштити од тога обесника.

Бој код села Костенца.

Власт је дознала, да су се комите, које је војска гонила, склониле у велико село Костенац, у близини вароши Коаче. У Костенцу су већим делом Арнаути (хришћани), а мањина је становника српске народности. Војска је напала на село, и после дуга и крвава боја, она је топовима разорила око 50 кућа, а у селу има проко 400 домова. У томе боју остало је на обе стране преко 100 мртвих и рањених.

Комитске чете у битољском вилајету.

У последње време појављују се нове комитске чете у битољскоме вилајету, а на име по планинама и леринскоме крају. Има нових чета и у дебарској околини, што задаје бриге валији и свима властима у вилајету.

Комисија за измирење крви.

Султан је издао ираде о образовању Мусалехан-дем комисиони (комисију за измирење крви) по санџацима и казама. Мирење крви ће, разуме се, обухватити и све убице арбанашке, који нису похватани. При измирењу, као обично, платиће се по 60 златних турских лира за сваку крв и то платиће Арбанаси један другоме, док ће Србима само дати јемство, али новац никоме, као што је то и раније било.

Мисли се, да је ираде о мирењу крви одговор на захтев сила, па и саме бугарске владе, које траже помиловање за похапшене бугарске комите и смутљивце у Македонији.

Акција против Арбанаса.

Акција против Арбанаса у целој Старој Србији знатно попушта и изгледа, да ће са свим попустити, што ће бити фатално не само за тамошње Србе, већ и за саму Турску, јер се излаже недогледним и мало пријатним последицама од стране Арнаута.

Најновије вести из Солуна.

Осим осуђених због динамитских експлозија сви остали пуштени су у слободу.

Уређење судова и жандармерије.

По вестима из Пећи и Ђаковице успело је Хилми паши да организује судове прве молбе према реформном пројекту наместивши у њима Србе у половину. Исто се тако почело примање Срба у жандармерију.

У патријаршији...

На писаћем столу лежи »Застава«. По соби хода крупним корацима отац Георгије. Од једном застаде пред госпођом, која је замишљено седела на миндерлуку и показујући на »Заставу« отпоче овакав разговор.

— Оно је истина што пишу, да сам грабио као хрчак, нисам много разабирао шта је црквено, шта фондовско, шта општинско а шта епископско, све сам ја то лепо трпао у свој џеп, али да сам предигао 180.000 К како кажу ове социјалисте, то просто не може бити.

Истина је да сам заборавaн и да сам без камата враћао предигнути новац тек онда, када су ме уловили, али ма колика да је моја заборавност, на ту би се свогу већ морао сетити, јер 180.000 К нису крушке. Патријар Георгије хукну, погледа у госпођу и запита: а шта ти о том мислиш девојко?

— Ја мислим браћа, одговори госпођа, да ви за сада ништа не дознајете, а ако се баш утврди, да сте и то заборавили, ви ћете онда вратити.

Је си ли ти при себи, какво те вратити снашло. Од куда мени толико новаца. Зар си заборавила шта ме је стао избор карловачки и избор чика Стевин? Зар си заборавила да ми је само онај безделник из Осека однео 40.000 круна? И мислиш ли ти да ове мађарске новине што хвале и препоручују Ђурицу за темишварског владику пишу то за љубав његове лепе браде а не за моје тешке паре?... Кажем ти немам новаца. Его треба да идем у купатило па ни то не могу, јер сам се истрошио, а ти ми препоручујеш да вратим 180.000 К!

— Бог с вама браћа, нисам ја то тако мислила. Не мислим ја да ви одмах отворите фијоку и новац вратите. Боже ме сачувај! Нека они прво на сабору докажу, да сте ви ту своту заборавили, па кад то докажу, онда ће сабор уступити ту ствар саборском одбору, а овај ће вас позвати да то вратите, што ћете ви учинити тек онда, када вас утуже, и дотле смо добили времена наравно, само ни ви сада не смете седити скрштених руку, већ морате радити на томе, да се сабор ускоро не састане, а још боље да се саборски одбор разјури и браниковци за комесаре поставе.

— А, а тако ти то мислиш. Е баш си мудрац, видим да си паметнија него ја, па ћу те за то и послушати.

После тога је настала тишина у патријаршији, а са иконе св. Саве капљале су сузе...

Julius.

Позив на претплату.

Са 1. јулом 1903. ступа „Застава“ у трећу **овогодишњу четврт**, која излази на 6 страна, **6 пута недељно**, а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, који такође на 6 страна излазе. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје само **4 круне годишње, а на три месеца 1 круна.**

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе лист се ником не сме давати на вересију.

У Новом Саду, 12. јуна 1903.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Вести из места и са стране.

Све ће се добро свршити.

Пишу нам из Карловаца: Чудим се, да вас до сад нико није известио о једној интересантној ствари, а има она јаког значаја, јер открива наде патријарха Бранковића и његових јатака Браниковаца, а баца помало светлости и на прошлост и будућност. — Када је, наиме, професорска колегија богословска после свршених годишњих испита отишла — по обичају — на поклоњеније свом врховном патрону, запитао је уз реч смирени прота Вучковић патријарха Георгија: Кад ће се већ једном решити ствар богословског семинара? — На то је возвратио патријарх Георгије и нагласио је то четир пута, у разним формама, да ће се то питање скорим повољно решити, тако се бар он нада, јер на столици министра председника седи сада његов добар пријатељ с којим је он из многих и многих разлога вазда стојао у најпријатељскијим односима. — Тога дана орила се из одаја дра Летића лепа црквена песма: Тебе бога хвалим..., а преподобни отац Пантелић, гледајући ваљда ону историјску подерану мантију, певуцкао је опет у тужном басу из своје ћелије: Каја житејскаја пребивајет печални и т. д. — Нека се и ово зна и запамти, можда ће кад-год и требати. Б.

Председник административног одбора и саборског одбора.

Догодило се ово: Дохватили су патријарха Георгија због неких нереда у епархијској управи, а он одврати: Оканите се мене, ено вам председника епархијског административног одбора. (Ту је отац Георгије враголасто намигнуо, јер му се самом допадала досетка). Ово је прихваћено и сада је саборски одбор изрекао укор председнику административног одбора због ренитенције (то је први степен каштиге у овој ствари). На то се патријарх уозбиљио, заузео достојанствен положај и рекао: „Зар да ви патријарху изричете укор?“ Не, не — беше одговор; ми изричемо само председнику архидијецезалног административног одбора, на кога нас је упутио српски патријарх. На то по писаним и природним законима имамо права, а то нам је према патријарховом упутству и дужност.

Ко о чем баба о уштипци.

Читамо у вршачком „Родољубу:“ Полит на сутону свога живота постаде шаљивчина. У претпоследњем броју доноси опет мало шале, у којој износи како један од уредника „Заставе“ прича: да ће нова влада растерати садашњи саборски одбор и њиме изабрате чиновнике, нарочито фишкале. Тиме Полит износи своје скромне жеље и жудњу за фишкалатом. Ко о чем, баба о уштипци, тако и Полит о фишкалату. Није он тек онако тврдио у „Бранику“ да ће нови председник министарства гроф Куен-Хедервари уредити нашу автономију, а ево како замишља он то уређење! Треба да растера садашњи саборски одбор и фишкале, па њега да доведе! Кажу: не прича баба сан, како је снила, већ како јој је мило! О, о, тај несретни фишкалат, шта почини од дра Полита!

Редовна седница епархијског административног одбора бачког

заказана је за 30. јуни (13. јули) о. г.

Државна и народна светковина у Србији.

Званичне „Српске Новине“ објављују указ целокупне владе, којим се наређује, да се Петровдан (29. јуни) као дан рођења краља Петра I. у напредак прославља као државна и народна светковина краљевине Србије.

Указ тај потписала је само влада, а не и краљ, јер је он отклонио да утиче у овом случају на владину одлуку.

Петар Зебић,

о коме смо у последњем броју јавили, да ће држати своје уметничке јуначке представе, задовољио је гледаоце у свему. Одиста је вредно било видети, како се гвоздене шипке у чврстим рукама његовим вију око руку и око врата, баш као да их каквом машинском снагом савија. И држање на грудима грдног терете од 10 пуних пивских буради, па и дочекивање на врату терета од 80 клгр. и др., изгледа чисто невероватно, па ипак је тако. Па и у хрвању се видела грдна снага и вештина, да га је публика у више маха поздравила са: Живео! Зебић ће и данас да продужи хрвање са хрвачима Стеваном Човићем из Новога Сада, Шандором Нађом из Цегледа, чланом пештанског клуба и Јовом Форкапићем, овдашњим браварским помоћником. Хрвање ће бити код „Три круне“, а почетак у 9 сахати.

Извештај о српској православној великој гимназији у Новом Саду, за школску годину 1902.|1903.

Из овог извештаја вадимо ове важније податке. Уписало се 406 ученика, на крају године испит полагало 387. — Од испитаних је било: јавних 371, приватних 16; православних 367; римокатолика 15; грчко-католика 2; евангелика аугсбур. в. 2; Мојсијеваца 1. — Међу испитанима је било Срба 368; Мађара 1; Хрвата 11; Словака 1; Руса 2; Немаца 4. — Од испитаних ученика је било овдашњих 71; из бачке жупаније 132; из других жупанија угар-

ских 55; Из Славоније и Хрватске 104; из Босне и Херцеговине 12; из Србије 7; из Црне Горе 4; из других земаља 2. — Родитељи испитаних ученика су: економи 102; индустријалци 42; трговци и подузетници 74; чиновници 39; војници 1; друге интелигенције 96; живе од личне зараде 9; без занимања и звања 24. — Библиотека је умножена које купом, које поклонима са више важнијих дела и листова. Нумизматична збирка умножена је са 103 комада. Збирка старина са 5 комада. — Стање прихода од светосавских беседа износи К 19.184·72 Припомоћ отуда уживало је 20 ученика (по 200, 100 и 80 круна). Стање Sanitas-а је К 2528·45. — Стање фонда гимназијског износи К 425.684·92. — Фундације Атанасеума К 53.334. Фундација др. Н. Крстића К 2.423·02. — На овој гимназији раде 14 професора. Осим тога учитељ појања и музике и учитељ гимнастике. Идућа школска година 1903.|904 почеће 1. септембра по новом календару. — У I. разред се примају ученици, који су свршили основну школу.

Глагољашка служба.

Далматински бискупи држали су крајем месеца јуна п. н. у Задру конференције под председништвом надбискупа Дворника. Ту су се претресала питања о образовању младежи у бискупским семинарима, о начину, како да се отклони све то већа несташица мирског свештенства, о настави у веронауци у основним и грађанским школама и препарандијама, и на послетку о глагољској (старо-словенској) служби у црквама. — Закључци ти нису још изнесени на јавност.

Папа оболео.

Јављају из Рима, да је папа Лав XIII. оболео од упале плућа. Пошто је папа већ 93 године стар, то се побојавају за његов живот.

Штрајк трамвајских службеника.

По „Трговинском Гласнику“ почели су јуче у Београду да штрајкују сви службеници трамвајског друштва с тога, што им управа њихова није на толике представке хтела да изиђе на сусрет у погледу побољшања плате односно наднице, као и због и сувише претераног рада од 18 часова без одмене. Међу тим и ако се од њих то све тражило ипак су били изложени нечовечном гањању и некаквим дисциплинским казнама, које су и претеране. — Због овога штрајка трамвајских службеника, јуче је свуда био обустављен трамвајски саобраћај; а ако се управа не одазове захтеву ових људи, и ако се не дође до споразума, вероватно, је, да ће прекид саобраћаја трамвајског трајати и дуже време.

„Српски Учитељски Конвикт у Новом Саду“

примио је у јуну о. г. ове прилоге и чланарине: Коста Драгосавац, учитељ из Кусоња, члан оснивач, у име чланарине 20 круна. — Владимир Војновић, учитељ у Винковцима, члан оснивач, у име чланарине 6 круна. — Др. Георгије Летић, архимандрит из Сремских Карловаца, члан потпомагач, у име чланарине 40 круна. — Кузман Миловановић, учитељ у Новом Саду, члан оснивач, у име чланарине 20 круна. — Др. Ђурица Живковић, лечник у Инђији, члан потпомагач, у име чланарине 20 круна. — Стева Вукадиновић, учитељ у Батањи, члан оснивач, у име чланарине 31 круну и 90 пот. — Катинка удова Каменка Миче из Чакова, члан потпомагач, у име чланарине 100 круна. — Фирма Стојановић и Радовановић у Новом Саду, члан потпомагач, у име чланарине 40 круна. — Јелка Лујановићева, надзорница Конвикта у Новом Саду, члан потпомагач, у име чланарине 10 круна. — Српска црквена општина у Великој Кикинди, од црквена таса о Духовима 5 круна и 88 потура. — Александар Велимировић, учитељ у Бач Фелдварцу, шаље прилог тамошњег учитељског збора у место венца покојном Вукашину, сину њихова друга Ђоке Малешевића 4 круне. — Милан Ђуричић, учитељ и управитељ у Чуругу од црквена таса о Спасову-дне и о Духовима о. г. 7 круна и 70 потура. — Др. Сава Путник, адвокат из Велике Кикинде 50 круна прилога. — Свима овим прилагачима захваљује управа „Српског Учитељског Конвика у Новом Саду“.

Осуђени жупници.

Пишу нам из Загреба: Жупник Јемершић и његов капелан Шустер, оба из Грубишнапоља, осуђени су јуче сваки на 6 мјесеци тешке тамнице због распростирања познатих брошура. За ништовну жалбу узеше тродневни рок, државни одвјетник, због преблаго одмјерене казне, изјавио је, длаже призив.

Брзојави „Застави.“

Стигли 23. јуна.

Куен у Бечу

Беч. Цар краљ примио је у Недељу пре подне министра — председника грофа Куена Хедерварског у аудијенцију, која је трајала читав сахат. За тим је министар председник хтео посетити министра председника Кербера, али га није нашао код куће. Отпутовао је после подне у Будимпешту.

Социалистички збор.

Будимпешта. Будимпештанске социалисте одржали су у недељу после подне народни збор, на коме је више говорника жестоко нападало систем владавине грофа Куена Хедераарског. Изјавише да ће потпомагати противнике те владавине не само речима, већ и делом. У вече искупило се пред станом Кошутовим, који је у Солноку, и пред клубом кошутове странке до 1200 социалиста, који су бурно демонстровали против кошутове странке. На то се умеша полиција, растера демонстранте и ухапси њих 18.

Папина болест.

Рим. Стањо папиног здравља врло је опасно. Докторски конзилијум установио је старачку отврдлост плућа, компликовану болешћу црева и старачком изнемоглошћу. Папа је прекјуче учинио неке личне одредбе последње воље. а јуче је тражио да се пред смрт причести.

Посвета заставе независне странке у Солноку.

Солнок. Кошут је овамо приспео са више посланика независне странке, да присуствује посвети заставе клуба „Еђер тетеш“. Држао је свечан говор, у коме је независну странку опомињао на слогу.

Из угарског сабора.

Будимпешта. Пре дневног реда посланик Золтан Пап изазвао дебату, дебате ради. Затим Кошут мотивира свој предлог, који се тиче да се автономна ђумручка тарифа одели од трговачког и ђумручког уговора, и да се створи нарочита угарска автономна тарифа.

Папа на самрти.

Рим. Папа је добио запаљење плућа неисказано је слаб. Причестио се и опростио. Он живи последње сате.

Трговина.

НОВИ САД, 23. јуна 1903. године. Пшеница прва квалитет нова 7 фор. 20—30 н. Пшеница средња 7 ——— н. Пшеница лакша робе 6 ф. 80—90 н. Пшеница — ф. н. Јечам 5 10—20 н. 5 50—60 ——— н. Кукуруз у зрну 6 ф. ——— — н. Кукуруз у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н. Маст 72 фор. Сланина сува 72 фор. дебела пашњена 72 фор. Све од 100 килограма.

*

Извештај Будимпештанске филијале Српске Банке са недељног пештанског (ференцварошког) марвеног вашара од 2 јула 1902.

На данашњу пијацу довежено је:

	из Мађарске:	из Србије:
волова	1358	782
крава	426	107
бикова	77	79
бивола	87	31
годишњака	11	—
Укупно	1959	999

Довоз је био за 250 грла мањи него на прошлом вашару, а тражња је била доста жива, услед чега су продавци држали цене чврсто, а постизавана је и боља цена за лакшу робу, која је више тражена. Краве су такође биле боље тражене, што увек у ово доба године бива

Цене су биле следеће:

Марва из Мађарске: Волови товљени прве врсте К. 66·— до К. 70·—, средњи К. 60·— до К. 64·—, слабији К. 50·— до К. 58·— вољачки волови слабије врсте К. 50·— до К. 57·— краве од К. 44·— до К. 66·— према квалитету.

Марва из Србије: Волови К. 46·— до К. 68·—, краве К. 50·— до К 57·—. Све за 100 кгр. живе мере, без икаквих одбитака.

Дотерана марва сва је продата.

Са пештанске (штајнбрушке) свињске пијаце од 3. јула 1903.

У току ове недеље било је расположење за посао доста лабаво, али се је после мало поправило.

Јуче је дотерано 483 ком., продато је 584 ком., а остало је непродато 49 061 ком.

Данашње цене су биле:

Мађарској тешкој роби	К.	106·—	до	К.	108·—
„ младој	„	„ 113·—	„	„	116.—
Српској тешкој	„	„ 116·—	„	„	117·—
„ средњој	„	„ 114·—	„	„	115·—
„ лакшој	„	„ 112.—	„	„	114·—

Цене на овој пијаци разумевају се за 100 кгр. бруто по одбитку од 45 кгр. по пару на живот и 4% од износа куповнине, све у корист купца.

Извештај од 4. јула 1903. год.

Време. Целе недеље било је суво време, усеви су услед тога узрели, а косидба је већ у велико отпочела. О резултатима жетве још се нела тачно пресудити, а ни од које стране нису се чуле превелике тужбе. Вода по главним рекама и њиним притоцима знатно опада.

Код нас је житни посао отпочео са лабавим правцем, понуде су биле хитне, а млинови се држаху резервирано: цене су у прва три дана пословне недеље пале са 30 потура на 50 кгр., доцније је понуда престала, услед чега је и падање цене отклоњено.

У прошлој педељи био је промет 70.000 мет. центи, а довежено је 125.000 мет. центи.

Данас је посао био слаб, промет до 10 000 мет. центи, уз непроменљиву цену.

Продато је данас: жито потиско 77—80 кг. тешко à К 7·76—7·85 три мес. 50 кг., жито бачко 76—78 кг. тешко à К 7·15—7·75 три мес. 50 кг. жито банатско 76—79 кг. тешко à К 7·10—7·65 три мес. 50 кг., жито сремско 76—78 кг. тешко à К 7·— до 7·50 три мес. 50 кг., жито босанско 73½ тешко à К 6·75.

Раж: понуда велика, купци куповаше по јефтинијим ценама. Ове је недеље цена пала са 20 пот. за 50 кг., продаје се за 6·— до 6·15 за 50 кг. У новој ражи нешто нуђено по К 5·50 штација Ђиређхаза.

Јечам фабриканти слабо траже цена овде К 5·50—5·80, Штајнбрух боље плаћа до К 6·10. Нов јечам до К 5·50 закључено предавање августа месеца.

Зоб минимални посао, продаје се по фарби и чистоћи по К 5·50—5·85.

Кукуруз се продаје по терминском курсу, иначе од К 6·10—6·40, румунски са 10—15 потура скупљи.

Чинквантин продаје се по К 7·60.

Проја ситна од К 5·50 до 6 круна.

Репица: тенденција лабава. Продавала се банатска од К 10—10·50, купусара од К 11—11·50.

Термини, закључено у ½5 сахата по подне: жито за октобар 1903. К 7·15, жито за април 1904. К 7·40, раж за октобар 1903. К 6·06, зоб за октобар 1903. К 5·35, кукуруз за јули 1903. К 6·33, кукуруз за август 1903. К 6.33, кукуруз за мај 1904. К 5·27, репица (Kohl) за август 1903. К. 11·60

Пасуљ без посла, ситна бела пасуљица 8·75, округли бели 8·25, средњи 7·75, а шарени 6 круна 50 кила.

Мост. Тенденција лабава, купци без потребе услед тога резервирани.

Сланина. 3 комада у 100 кила 61; 3 комада у 90 кила 60, а 4 комада у 100 кила 58 круна.

Будимпештанска филијала Српске Банке. — Одељење за робу.

НОВА КЊИГА.

Изишла је из штампе нова књига под насловом:

Горња Арбанија и њена лига

ИСТОРИЈСКИ ДЕО ДЕЛА СПИРИДОНА ГОПЧЕВИЋА

превео Л. Ј—Ћ.

У Новом Саду. Издање књижарнице Глише Лазаревића у Новом Саду. Цена 50 потура.

Ово је дело угледало света на немачком језику још 1881. године. Но како до данас није на српски преведено и како се у њему врло занимљиво и изворно износи повесница Арнаута, биће ово дело добро дошло у садашње доба, кад су тако крвави заплети у Старој Србији и Маћедонији, кад поред бугарских комитета устадоше и Арнаути, кад се пролива крв српске раје и плачка њено добро, и кад се свуда чује реч Арнаутин. Тако ће ово дело занимати и шире слејеве народа.

Књига је врло укусно и читко израђена. Цена јој је веома умерена према величини јој. За појединце стаје 50 потура. Поручбине за исту ваља слати књижари **Глише Лазаревића** у Нови Сад. Књижари и препродавци добијају уобичајени рабит.

МИСАО.

Новела **Леонида Андрејева.**

(Наставак)

Два дана за тим — дао сам времена да глас продре и до Савелових — разговарао сам са Татјаном Николајевном и Алексејем. Он цео догађај није добро сватио и ограничио се само на питање:

„Но, побратиме, шта си ти починио код Карланових?“ При том се равнодушно окренуо и отишао у своју собу, да ради. На тај сам начин и у истини могао полудети, а да се он на то и не осврће. Тиме је речитије, бурније, па наравно и неискреније било саучешће његове жене. И тада ми дође, не — да сам се покајао, што сам то отпочео, већ онако само од себе питање: да ли је то вредило оног напора?

„Волете ли јако вашег човека? запитао сам Татјану Николајевну, која је погледом пратила свога мужа. Брзо се окренула к мени.

„Да. Зашто?“

„Ништа. Мислим само“, — и после кратког предосторожног ћутања удубљен у речите мисли, додао сам: „Зашто немате поверења у мени?“

Погледала ми је брзо и право у очи, без да је одговорила. У том сам тренутку заборавио, да се она пре дугог времена насмејала, а нисам имао никаквих рђавих осећаја, и што сам чинио, изгледало ми је излишно и чудновато. — То је била последица природне заморености, после јаког живчаног напора, и та замореност трајала је само неколико тренутака.

„А сме ли се вами поклонити поверење? запитала је Татјана Николајевна после дужег ћутања.

„Заиста се не сме“, одговорио сам у шали, а у мојој унутрашњости распламтила се и опет стара ватра. Снага, смелост, одлучност која се од ничег не страши, и горд на постигнут успех, закључио сам до краја да идем. Борба, то је радост живота.

Други напад догодио се на месец дана после првог. Овог пута није било све тако срачунато, и то у опште није било тако потребно. Нисам имао намеру, да ме наступ снађе тог вечера. Али пошто су околности биле тако згодне, било би лудо не употребити их. Добро се сећам како се све збило. Седили смо у соби за пријем, кад ми се одједном нешто стужило. Осећао сам — што ми се иначе ретко догађа, — како сам туђ свима овим људима, како сам усамљен у свету, ја, који сам за вечито у ову тамницу затворен. И тада сам се згадио на њих све, бесно сам ударао песницом и довикивао им нешто суровo, и са радошћу видео сам страх на њиховим побледелим лицима.

„Ниткови!“ викао сам. „Бескорисни, задовољни ниткови, лаже, пузавци, подлаци! Мрзим вас!“

Истина је, да сам се с њим рвао, а затим са послужитељима и кочијашима. Али ја сам знао да се рвем, знао сам, да сам то намерно чинио. Било ми је угодно, да их тучем, да им истину у очи добацим. Је ли сваки, који истину говори луд. Уверавам вас, господо судије, да сам све чинио у потпуној свести, да сам под својом руком осећао живо месо, које је трпело бол. И кад сам код куће био сам, смејао сам се и мислио: доиста сам велики глумац. Легао сам за тим и читао књигу једну. Могу вам шта више рећи и од кога је: од Ги де Мопасана. И као увек био сам усхићен и заспао сам као дете. А читају ли луде књиге и радују ли се томе? Спавају ли као деца?

Луде не спавају. Они пате, а у глави им је дар мар. Да. У глави је дар мар, и они би урлали и рукама себе изгребли. Спустили би се на све четир, и лагано пузили, лагано, па би онда одједном потскочили и повикали:

„Аха!“

И смејали би се. И урлали би. Главу подигли и дрмали, дуго, дуго — отегнуто, тужно — тужно“.

Да. Да.

А ја сам спавао као дете. Спавају ли луди као деца?

(Наставиће се.)

Изишла је из штампе

КРВАВА НОЋ У БЕОГРАДУ

(29. мај 1903. године.)

по причању заверника

написао

Б. КОНСТАНТИНОВИЋ.

У овој књижици оцртана је верно не само крвава ноћ, но и сви догађаји, који стоје с њом у свези.

Књига има ова поглавља: I. Погинули и протерани владари Србије. II. Због чега је погинуо краљ Александар. III. Завереници. IV. Крвава ноћ у Београду. V. Догађаји после крваве ноћи. VI. Избор краља Петра I. (Карађорђевића).

У књизи су ове слике: Две слике краља I. Петра Карађорђевића, из времена босанско херцеговачког устанка, кад се борио као четовођа усташа, друга из старијег доба; за тим слике погинулих краља Александра и краљице Драге; бившег председника министарства Цинцар-Марковића и бившег министра војног Милована Павловића, као и план београдског двора, где се догодише крвави догађаји.

Књига је штампана на финој, гладкој артији, износи три штампана табака (48 страна осмине), а цена јој је 40 потура (20 новч.). Препродавцима 30 процената рабата. Ко купи преко 100 књижица и пошље готов новац у напред, добија 40 процената попуста. Поштарину плаћају наручиоци. Поруџбине прима потписани.

Нови Сад.

Коста Лера.

СТЕЧАЈ.

Тражи се подузимач за исхрањивање питомаца у Српском Учитељском Конвикту у Новом Саду. Подузимач ће имати за себе и за своје млађе стан у заводу. Ближе одредбе даје надзорник конвикта г. Мита Ђорђевић Пријаве се подносе у затвореном писму до 1. августа о. г. по н. к на управу конвикта. Изабрани подузимач имаће положити кауцију од 400 круна у готовом или у вредносним папирима.

Нови Сад, 21. јуна (4. јула) 1903.

466 1—1 **Управа.**

Стечај.

Из стипендијске задужбине **Симе Ђорђевића** расписује се стечај на **три** стипендијска места.

Стипендија износи годишње: 1200 К за слушаоце политехнике, 1000 К за ученике горње реалке, и 800 К за ученике ниже реалке.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој првенство на стипендију имају ученици родом из Мола; свакако се од молилаца захтева одличан успех у наукама.

Питомци ове закладе морају слушати науке на реалним или вишим техничким школама у Угарској.

По свршетку наука техничких моћи ће сваки питомац, који своје науке с похвалним успехом сврши, још једну годину дана уживати своју стипендију на ту сврху, да се може спремити за практичан живот.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија »Питомачка правила«, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 19 јуна (2. јула) 1903

Председник „Матице Српске“:

А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.

секретар. 454 1—3

Стечај.

Расписује се из стипендијске задужбине **Васе Јагазовића** и жене му **Саранфиле** стечај на **два** стипендијска места са годишњом стипендијом од 600 круна, за ученике **обртничке** струке.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у коме ваља да стоји и то, колико деце имају молиочеви родитељи; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи оснивачевој сваки од питомаца мора бити Србин православне вере а из земље под светом круном Стевановом, изузимајући једино децу покојникова сестрића, Исидора Радмановића.

Стипендисте морају своје науке слушати на каквом школском заводу у Угарској, које одреди »Матица Српска«.

Првенство при избору имају деца Исидора Радмановића, сестрића завештачева; за тим деца његова кума Дамјана Јеврића, пароха у Јамини, његова кума Стевана Влајковића у Гуњи, ако се искажу, да су сиромашни и за науку способни.

За стипендисте, осим оних, који на то имају првенство, могу се изабрати и други, у том случају, ако они, који имају првенство, не исцрпу установљене стипендије.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендије у једно и исто доба.

Сваки питомац добија »Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 2. јула (3. августа) о. г.

Молбенице које стигну после истеклог стечаја, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора »Матице Српске«, у Новом Саду 19. јуна (2. јула) 1903.

Председник „Матице Српске“:

А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.

секретар. 457 1—3

Стечај.

Расписује се стечај на евентуално **једно** место из стипендијске задужбине **Петра Костића.**

Стипендија износи: за ученике основних школа 400 круна; за ученике ниже гимназије 500 круна; за ученике горње гимназије и богословије 600 круна; а за слушаоце правних, медицинских или филозофских наука 800 круна годишње.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4 лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој и наредби министарској морају Костићеви питомци слушати науке и то: основне школе и први гимназијски разред у Винковцима, остале гимназијске разреде у Сегедину, правне и филозофске науке у Пожуну, а медицинске по потреби изузетно у Бечу.

Стипендију могу уживати **само** ученици родом из Срема, од којих при једнакој одличној квалификацији, имају првенство ученици родом из Черевића.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија »Питомачка Правила«, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора »Матице Српске«, у Новом Саду 19. јуна (2. јула) 1903. г.

Председник „Матице Српске“:

А. Хаџић с р.

Др. Милан Савић с. р.

секретар. 453 1—3

Стечај.

Расписује се стечај на једно место из стипендијске задужбине Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић из Сенте, и то за ученике горње реалке или слушаоца економске велике школе с годишњом пристојбом од 1200 одн. 1600 круна.

Молбеници ваља приложити: 1.) крштено писмо; 2.) школска сведочанства од последње две године; 3.) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; 4.) лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама; 5.) службено уверење о евент. сродству са завештачима.

Првенство на ту стипендију имају крвни сродници завештача Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић, затим ученици родом из Сенте и најпосле само још ученици становници бившег крунског дистрикта бачког.

Питомац, који добије стипендију мора се личпо и потписом својих родитеља или њихових заменика обвезати, да ће после апсолвирања горње реалке изучити економску велику школу, било у отаџбини било у иноземству. Ради изучавања у иноземству мора имати дозволу високог угарског краљ. министарства просвете и црквених послова.

Изабрани питомац добиваће стипендијску пристојбу у једнаким месечним оброцима на десет месеци унапред на признаницу с потврдом школсле власти из благајнице српске црквено-школске општине (задужбине Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић) у Сенти. Сведоџбе пак има питомац редовно слати Матици Српској у Нови Сад и српској црквено-школској општини у Сенту.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендије у једно и исто доба.

Сваки питомац добија »Питомачка правила«, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 21 јула (3. августа) о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске у Новом Саду, 19. јуна (2. јула) 1903.

Председник „Матице Српске“:
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 458 1—3

Стечај.

Расписује се стечај на два места из стипендијске задужбине Гавре Романовића и то: једно за студента сликарства или вајарства с год. пристојбом од 1000 круна а друго за слушаоца економских, занатлијских или трговачких школа с год. пристојбом од 800 круна.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарска сведоџба о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој имају првенство на стипендију, при једнакој способности, ученици родом из Вуковара.

Питомци ове закладе имају слушати своје науке у школама у Угарској, а школске заводе у страним земљама моћи ће полазити само с дозволом високог кр. угарског министарства просвете и црквених послова.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно у исто доба.

Сваки питомац добија »Питомачка Правила«, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора »Матице Српске«, у Новом Саду, 19. јуна (2. јула) 1903.

Председник „Матице Српске“:
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 455 1—3

Стечај.

Из стипендијске задужбине Гедеона Дунђерског (Геце) расписује се стечај на два евентуално три стипендијска места.

Стипендија износи 1000 круна за ученике гимназијске, реалне, економске, трговачке занатлијске или ма које врсте више стручне школе.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви, и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој имају првенство на ту стипендију ученици из породице му, и то десцендентални потомци његови, а за тим ученици родом из Сентомаша, ако имају особине, које се од таких у основном писму траже, што све такође треба сведочанством доказати.

Питомци ове задужбине морају слушати своје науке у заводима у Угарској а стране више школе могу похађати тек с дозволом високог краљевског угарског министарства просвете и црквених послова.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендије у једно и исто доба.

Сваки питомац добија »Питомачка Правила«, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 19. јуна (2. јула) 1903. г.

Председник „Матице Српске“:
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 456 1—3

Стечај.

Расписује се стечај на једно евент. два упражњена стипендијска места из задужбине Нестора Димитријевића с годишњом пристојбом од 400 круна за ученике ниже евент. горње гимназије.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да се наведе и то, колико деце имају молиочеви родитељи; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи оснивачевој имају првенство на ту стипендију синови и потомци браће му Кузме и Ђире, даље сродници завештачеви из Јакова у Срему, а за тим ученици родом из Вел. Бечкерека.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија »Питомачка Правила«, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) ове године.

Молбенице које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 19. јуна (2. јула) 1903.

Председник „Матице Српске“:
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 452 1 3

ПОМОЋНИК

вичан мануфактури, краткој и плетеној роби, а да је изврстан самосталан продавац и вешт аранжирању излога, може одма добити место. Старији и добар помоћник може трајно место задобити. Понуде управити на

M. R. Rosenfeld
у Руми.
450 2—3

Стечај.

Расписује се стечај на једно место стипендијске задужбине Павла Јовановића са годишњом пристојбом од 1200 круна за слушаоца политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој морају му питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу и на крају сваке године поднети »Матици Српској« расправу на српском језику ма из ког предмета, који су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија »Питомачка правила«, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 21. јула 3. августа) о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 19. јуна (2. јула) 1903.

Председник „Матице Српске“:
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 451 1—3

КУЋА

У НОВОМ САДУ

Ханска улица број 10.

продаје се из слободне руке. Један и то већи део је ново зидано здање. Кирију годишње вуче кућа 2400 круна. Ближа извешћа код власника

Јована Гавриловића
лецедера и воскара.
438 2—2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

МАРКА БОНДИ-ЈА

у Земуну

потребује три старија помоћника, који су изврсни продавци, а вични српском, немачком и мађарском језику. Ступање одма. 464 1—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА

У МЕЛЕНЦИ

448 2—3

треба два старија спомоћника а за шпецерајску струку једног старијег помоћника, који сви морају бити солидног владања и вешти продавци.

ТРАЖИМ ЈЕДНОГ СРБИНА,

ТРГОВАЧКОГ ПОМОЋНИКА,

доброг стручњака, солидног владања, бар 25 година старог, нежењеног, који са готовином од 1000 форинти располаже. Рад сам, да му у једној великој лепој вароши, која врло лепу будућност има, радњу отворим, и то: мануфактурну или галантеријску. За сигуран успех јамчим. — Ближа извешћа даје администрација »Заставе«. 467 2—3

ИМАЊЕ У СРБИЈИ

од 30 ектара (т. ј. 60 ланаца) за пољопривреду, са кућом од 4 одељења, шталом и шупом. Удаљено од Београда 6 сати, а од Обреновца (реке Саве) 2½ сата. Земља 1. квалитета, с једне стране граничи реком Колубаром, која у Саву утиче. Има воћњак од 1000 родних дрвета шљива и 2 ектара старе растове шуме. Продаје се врло јефтино. За услове обратити се

СТЕВАНУ КАРА-ПЕШИЋУ
у Београду,
бирчанинова ул. бр. 6,
463 2—3

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.